

Anna Tomaszewicz

Obraz relacji rodzinnych w dziennikach Iwaszkiewiczów Studium genologiczno-biograficzno-językowe

Streszczenie

Podstawę badawczą pracy zatytułowanej *Obraz relacji rodzinnych w dziennikach Iwaszkiewiczów. Studium genologiczno-biograficzno-językowe* stanowią trzytomowe *Dzienniki* Jarosława Iwaszkiewicza pisane od 1911 do 1980 roku oraz *Dzienniki i wspomnienia* jego żony Anny, zawierające się w jednym woluminie sporządzanym przez 36 lat w okresie 1915-1951. Oba teksty były pisane w pewnych odstępach czasowych, a nie regularnie z dnia na dzień.

Praca składa się z pięciu rozdziałów rozczłonkowanych na podrozdziały z drugiego, trzeciego, a nawet czwartego stopnia.

W pierwszym rozdziale przedstawiono przedmiot, cel i metodologię badań.

Podstawowym celem analizy *Dzienników* jest ukazanie obrazu rodziny Iwaszkiewiczów z uwzględnieniem poszczególnych etapów biografii głównych bohaterów Jarosława i Anny – narzeczeństwo, małżeństwo, rodzicielstwo, wychowanie i edukowanie córek oraz przybranego syna Wiesława Kępińskiego, wspólne pożycie małżeńskie w długim okresie 58 lat, co wypełnia rozdział III pracy – *Życie rodzinne Anny i Jarosława Iwaszkiewiczów*.

Badając relacje między małżonkami, zwrócono uwagę na spoiwa tego związku: umiłowanie muzyki, literatury, wspólne podróże, oraz pęknięcia spowodowane homoseksualną wyrazistą orientacją Jarosława (casus Jerzego Błęszyńskiego) oraz słabą, nietrwałą lesbijską u Anny (casus Marii Morskiej), różnym podejściem do spraw wiary i religii oraz różnicami charakterologicznymi współmałżonków.

Cieniem wspólnego bytowania były – przy zachowaniu wysokiego statusu materialnego – kłopoty materialne, problemy zdrowotne córek i wnuków, ich nieuporządkowane życie małżeńskie (rozwoły).

Permanentną lub okazjonalną treść życia Iwaszkiewiczów stanowił dom z jego wysokim poziomem życia (willa z ogrodem, służba domowa). Życie to wypełnione zostało celebrazjami rodzinnymi (obchody świąt religijnych, świętowanie urodzin i imienin, śluby i chrzty, rocznice ślubów Anny i Jarosława). Wysoki status społeczny i materialny małżonków, zwłaszcza prestiżowa pozycja społeczna oraz kulturowa Jarosława, warunkowały bogate życie towarzyskie (kontakty Iwaszkiewicza ze środowiskiem

artystycznym, wizyty u znajomych i osób nobilitowanych, przyjęcia i wizyty na Stawisku). Sprawy te wypełniają IV rozdział pracy – *Dom, celebracje rodzinne i życie towarzyskie Iwaszkiewiczów*.

Ów nurt biograficzno-bytowy, któremu poświęcony jest zasadniczy trzon pracy (rozdziały III i IV), osadzono w kontekście innych duktów badawczych stanowiących treść dwóch rozdziałów: a) II genologicznego – *Genologia dziennika* poświęconego istocie gatunku dziennika (rozpatrywanego na tle obecnych w literaturze gatunków autobiograficznych i pamiętnikarskich) oraz b) V lingwistycznego – *Język Jarosława i Anny – kod wspólny i osobny*, ze standardową leksyką z pola stopnia pokrewieństwa i powinowactwa, z rodzinnymi osobliwościami językowymi Iwaszkiewiczów, z afektonimami – wyznacznikami różnorodnych uczuć i emocji autorów wobec innych osób, wydarzeń, przyrody, artefaktów kulturowych (literatury, muzyki i sztuk plastycznych). W polu językowych badań pozostaje także analiza stylu badanych tekstów – tu tylko zasygnalizowana cytatai, przykładami inkrustującymi jako „smaczki językowe” notacje przede wszystkim u Jarosława. To temat do osobnego omówienia. Całość rozważań wieńczy rejestr różnych funkcji badanych dzienników (poznawcza, impresywna, fatyczna, estetyczna, poetycka i pragmatyczna jako przedmiot niniejszej rozprawy doktorskiej).

Wskazane wyżej różne wątki badawcze stanowią, że niniejsza praca stała się studium interdyscyplinarnym z pola teorii literatury (genologia gatunku dziennika), historii literatury (biografia bohaterów w kontekście literackim epoki) oraz lingwistyki i zarazem stylistyki (idiolekt Jarosława i Anny, kształt językowy obu tekstów i ich funkcje).

Analiza bogatych osobowości obojga autorów – wyrastająca z ich wysokiego poziomu intelektualnego, mocno osadzonych w tradycyjnych wartościach chrześcijańskich, dostatnim bycie, warunkującym zaspokojeniem potrzeb materialnych oraz duchowych, nadaje pracy rys rozważań psychologicznych. Ten aspekt pracy opartej na osobistych, szczerych wypowiedziach autorów stanowi próbę udzielenia odpowiedzi, jaki był intrygujący czytelnika przede wszystkim wielki Jarosław Iwaszkiewicz „od podszewki” z jego pozytywami i słabościami, w których każdy z nas może odnaleźć także siebie.

Anna Tomasiłowicz